

C. 151.

Ernesti, Jo. Aug. et Hofmann, Jo. Fr.: Emendationem voluntatis pro salute imm-
pugnabunt. = 1

Ernesti, Jo.: Philosophiae profetae grammaticae ad Quintil. instit. orat. l. I. § 1. = 2

— De necessitate revelationis divinae adversus eos qui ejus cognitionem actioni
humanae assentum eunt. = 3

— Oratio Lipsiae 9 Apr. 1742 professionis humaniorum lit. ad undae causa habita. = 4

— De grata negligentia orationis prolusio scholastica. = 5

— De fide historica recte aestimanda. = 6

— Demonstratur majus utilisque esse Latinos auctores intelligere quam probabi-
liter scribere Latine et plerumque illud non posse. = 7

— Prolusio de difficultatibus Novi Testamenti recte interpretandi. = 8

— Annotaciones philolog. in librum Franciscum de causis legum proponuntur. = 9

— De pestibus linguarum Hebraicae in lingua Graeca. = 10

— Prolusio de Templo Herodes M. ad Agrippae II, IV et Josephi. A. I, XV l. 1. = 11

— De difficultate interpretationis grammaticae Novi Testamenti. = 12

— De Lucae et Josephi in morte Herodes Agrippae consensu. = 13

Johannentius, Jo. Bf.: De Josephi et versionis Alexandrinae consensu. = 14

Ernesti, Jo. Aug.: De philosophia vitae. . . = 15 II 1756 = 17

— Vindiciae arbitrii divini in religione constituendo. I. 1756-16 III. 1762 = 19

— Specimen investigationum in § § Wetstenii editionem N. Testamenti. = 18

— Oratio professionis & hectoriae ad undae causa in acad. Lips. d. 1. Feb. 1766. = 19

— Euxichthonis Callimachii et Ovidiani comparatio. = 20

— Excerpta Flavian. I. corollarium de stilo Josephi (1756). = 21

— De origine interpretationis ps. grammaticae auctore. = 22

— De fontibus archaeologiae. = 23

— Solemnia magistrorum philo-sophiae et bonarum artium d. XXIV Feb. 1757 indidit. = 24

— De Judaeorum odio adversus literas Graecas. = 25

— Narratio critica de editionibus orationum Ciceronis. = 26

— De anteo Platonis = 27

- Ernesti, Jo. Aug.; De theologiae historicae et dogmaticae conjugendae necessitate.
- Ad memoriam diei natalis d. n. Jesu Christi celebrandam a. d. 25 Dec. 1767 invitat.
 - Brevis aepeteticus - sententiae Lutheranae de praesentia corporis et sanguinis J. C. in coena sacra.
 - Memoriam institutionis religionis evangelicae die xxxi Oct. 1768 coludam inducit.
 - Ad Solemnia natalis D. Jesu Christi die xxv Dec. 1768 invitat.
 - Narratio critica de interpositione prophetiarum Messianarum in ecclesia Christiana.
 - Ad Solemnia paschalia die xxv Martii 1769 celebranda invitat.
 - Ad Solemnia pentecostalia die xiv Maii 1769 celebranda invitat.
 - Ad Paschalia sacra in aed. Paulina die xvi April. 1765 celebranda invitat.
 - Ad memoriam diei natalis d. n. Jesu Christi die xxv Dec. 1774 celebranda invitat.
 - Ad sacra pentecostalia die Febr. I. 1775 celebranda invitat.
 - Ad solemnia disputationis publicae pro licentia expessendi gradum doctoris et duorum theologiae doctorum in ead. oram invitat. aed. Jul. 1775.
 - Ad memoriam diei natalis d. n. Jesu Christi die xxv Dec. 1776 celebranda invitat.
 - Ad paschalia sacra in aed. Paulina die xxx April. 1777 celebranda invitat.
 - Ad memoriam emendatorum per Lutherum sacrorum jurid. Nov. 1776 invitat.
 - Ad sacra pentecostalia Febr. I. 1777 celebranda invitat.
 - Ad memoriam emendatorum per Lutherum sacrorum. jurid. cal. Nov. invitat.
 - Provisio de epigrammate Callimachi in Anati phasnomena.

41 Ernesti ... Disputationis publicae [Ex. 167]

= 28

= 30

= 31

= 32

= 33

= 34

= 35

= 36

= 37

= 38

= 39

= 40

= 42

= 43

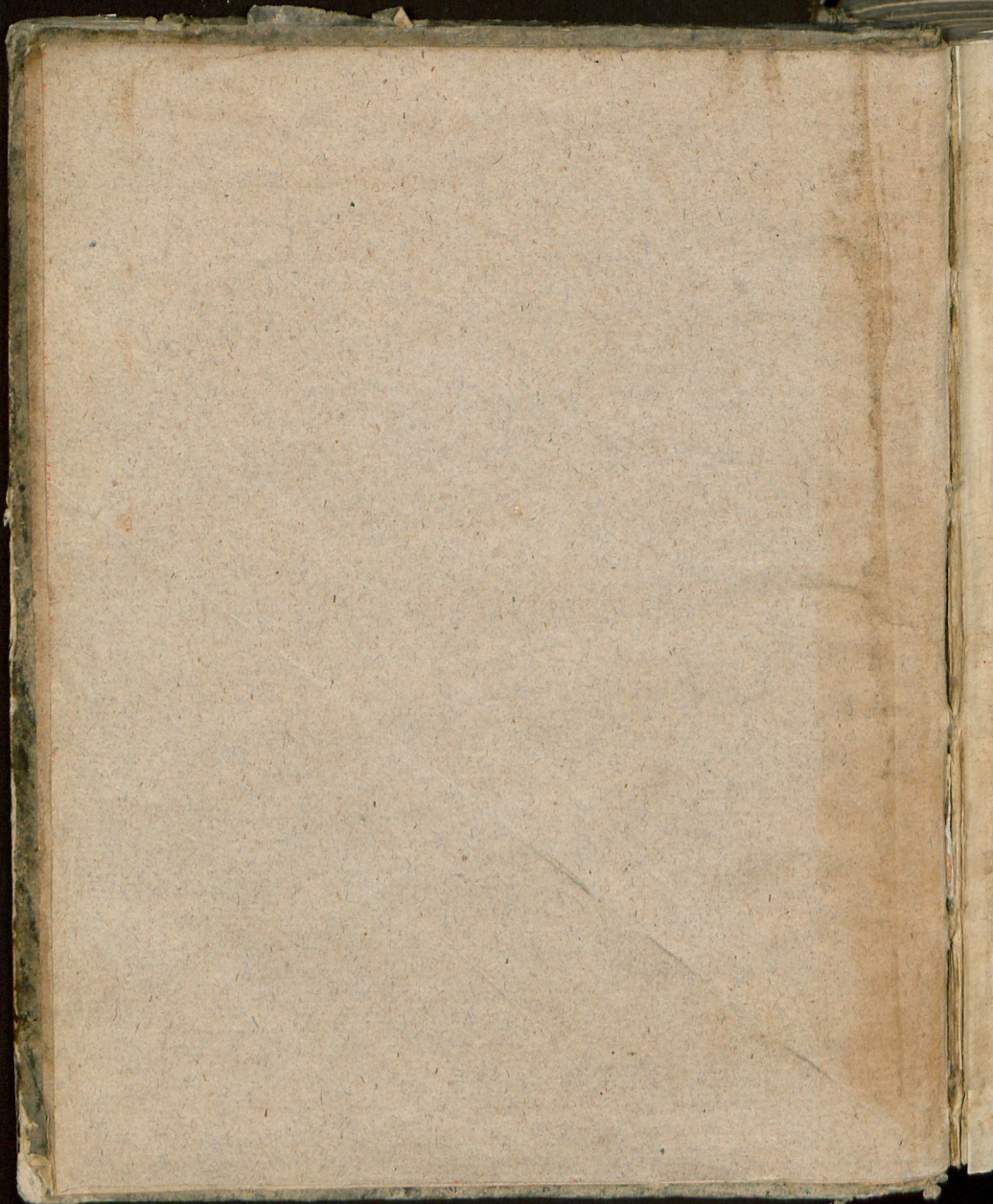
= 44

= 45

= 46

= 47

2.

DISSERTAT. PHILOSOPHICO-PHILOLOGICAM
QVA
PHILOSOPHIA
PERFECTAE GRAMMATICAE

ASSERITVR

ad QVINTIL. INST. ORAT. L. I. c. IX.

PRAESIDE

M. IOAN. AVG. ERNESTI

DEFENDET

GEORG FRIDER. BEHRMANNVS

LIPSIENSIS.

D. V. IAN. A. MDCCXXXII.

L I P S I A E

LITERIS ZEIDLERIANIS.

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE
PRINTED IN GREAT BRITAIN
BY THE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE
1954

Periculosa sine dubio multis, quibusdam
etiam friuola atque inutilis videbitur
omnis, quam suscipimus, tractatio. Quid
enim his suspiciosissimis temporibus pe-
riculosius habetur Philosophia: aut quan-
do hi, quorum interest calumniari, se
calumniatos esse efficacius putant, nisi ybi aliquem inter
Philosophos esse, aut, vt habeatur, elaborare, euerunt:
aut quid denique magis solemne est, quam literis huma-
nioribus i'a operam dare, vt Philosophia negligatur, quum
ex ea nihil praesidii ad easdem discendas docendasque re-
ctius peti posse videatur? Enimuero quum neque calu-
mnia praestantiam rerum imminuere: neque peruersa iu-
dicia res ipsas mutare: neque exempla, quae plurima
mihi a dissentientibus opponi posse praeclare intelligo,
vero obesse inter omnes constet: nullam dubitandi ratio-
nem subesse existimari, quo minus de argumento isto ex-
ponerem. Quin potius illud quum eximio Iuueni me du-
ce in publicum prodituro, atque virium facturo pericu-
lum praeclare conuenire, tum vero nec a rationibus meis
alienum esse exploratum habeam. Quandoquidem enim

me a seuerioribus studiis ad mitiores Musas redire nuper diuina prouidentia iussit: haec ipsa, quam disceptandam propono, commentatio, vnde venerim, quorsum transierim declarabit.

§. II.

Philosophiae in re Grammatica necessitatem lectoribus persuasuro, in primis illud faciendum esse sentio, vt, quam Philosophiae vocabulo vim ac potestatem tribui velim, lectores recte intelligant. Nisi enim prorsus fallor, haec praecipua est spretae a multis contemptaeque Philosophiae causa, quod illius squalidam quandam, distortam atque obscurissimis tenebris deformatam imaginem animo conceperunt. Atque hi fere illi sunt, qui libellis Aristoteleo-Scholasticorum, quos vocant, Philosophorum nobilissimae doctrinarum veram perfectamque expressam esse imaginem, statuere edocti sunt. Quorum fastidio non minus ac contemptorum leuitati facile mederi me posse confido, quum effecerim, vt intelligant omnes, Philosophiam veram neque omnem obscuris vocabulorum et distinctionum voluminibus contineri; neque ad Euclidean methodi, haut sane omnibus ingeniis ac aetatibus aptae, regulas conformatis demonstrationum catenis ita implicitam adstrictamque esse, vt non nisi earum ope doceri possit. Quid quidem eo facilius factu mihi est, quo magis perfectum multis atque exploratum, omne id ad Philosophiam a praestantissimis Philosophorum referri, cuius claram perspicuam et distinctam animo ideam formaueris, cuiusque explicare rationes et causas possis. Obscure cognoscere res et confuse; nosse eas, sed ignorare, cur sint, plebis est. Vbi distincte cogitas de re oblata; vbi sensa explicare animi ita alteri potes, vt is plane intelligat; vbi denique reddere vales rationes, cur res haec vel illa

illa accidat, cur hoc tempore ac loco, non alio; cur hoc modo, non diuerso; quisquis es, vir, femina, iuuenis, puella, puer, philosophiae particulam tenes. Qui multas eiusmodi Philosophiae, de rebus ad Deum, mentes humanas, corporum naturam, et mores pertinentibus, particulas tenet, easdemque bene inter se connexas, Philosophus est. Qui enim perfectam plane et numeris absolutam omnibus Philosophiam animo complectatur, praeter Deum scito esse neminem. ^{α)}

^{α)} BVLF-
FING. Theol.
Tubing. Diff.
de cognit.
tripl. hist.
philos. math.

§. III.

Iam quem formauimus nobis ac veluti finximus Philosophum rei Scholasticae, hoc est, literis elegantioribus asseramus. Qua de re cogitanti illud primum fere occurrit; quum Philosophia ad limandos facta sit poliendosque hominum animos, doceatque perspicue omnia, solide, ac eo, quem quaeque res requirit ordine et cogitare et eloqui: verosimili esse proximum, limatiora, euidentiora ac praestantiora futura esse, quae a Grammatico Philosopho tradentur iuuentuti aut exponentur. Quod cum sit ad utilitatem Philosophiae in re Grammatica euincendam satis: tum ad necessitatem eiusdem demonstrandam haut leue videtur. Multum immo vero plurimum trahere iuuenilia ingenia ex iis siue libris siue magistris constat, qui iisdem formandis adhibentur. Quantum vero melius est, optima quaeuis proponere, et magistros hos iis praeficere, qui accommodare ad omnes omnia, et (neque hoc enim negligi debet) num perceperit tradita discipulis, iudicare, qui rerum rationes, ita vt intelligantur, docere; denique haec omnia ordine cuique rei apto exornare possunt: quam eos, qui distincte cogitare ob Philosophiae defectum ipsi nesciunt; qui ipsi Pluracorum more recitant, quod legerunt, audiuerunt; qui quaerentibus pueris:

pueris: quid ita? orantibus: hoc non capio, huius rei ideam nullam teneo, expone, quae ista res sit, quae illius ratio; facere fatis non possunt. Ex illis enim quicquid traxerint, vtiliter trahent; ex his, nisi quod ipsos corrumpat, trahere nihil possunt.

§. IV.

Philosophiae usum si quis eum tantum esse voluerit, vt, quid de quacunq; re existimandum sit, sciamus, aut vt vocabula quaedam in disciplinis vsurpari solita intelligamus: nae is valde exigue et parum praeclare de eadem sentit. Latius patet illius vis, ac non per omne solum doctrinae, sed etiam vitae, dicendi denique scribendique genus vagatur. Ego qui historiae, quam literariam appellant, ita operam dare institui, vt in literarum et artium non fata solum et mutationes, incrementa et diminutionem, inuenta noua et excogitata, sed origines etiam et causas cognitae veritatis et occasiones admissi erroris inquiram; (ita enim demum vtiliter illi studeri edoctus sum) diligentissime scrutando intellexi, omnem emendatae, purae, perspicuae, ornatae, sublimis denique orationis gloriam Philosophiae; impurae, barbarae, obscurae, maculatae, hiulcae, frigidae turpitudinem, ignoratae Philosophiae esse tribuendam. Ex quo Socratica illa Philosophia apud Graecos inualuit, tum vero etiam Platonica illa in dicendo vis, Demosthenea grauitas, et Xenophontea suauitas enituit. Omnem illam vim, grauitatem, atque abundantiam et suauitatem vna cum Philosophia ad Romanos Ciceronis aetas transtulit. Neglecta et corrupta philosophia apud Graecos et Romanos, recta illa dicendi scribendique regula obmutuit. Non nisi emendatae repurgataeque per Caresium et Loekium Philosophiae Flechierios, Bossuetos, Ruacos, Boilauios,

uios, Tarteronios, Terassonios, Saurinos, Fontenellios atque alios Gallia; Tillotsonos, Burnetos, Clarckios Anglia debet. Neque alia nisi eiusdem sanioris Philosophiae ope primus Germanorum ausus est Moshemius, ad Anglorum illam grauitatem, et Gallorum abundantiam et suauitatem assurgere. Quod igitur elegantissimum Gallorum Fontenellius de Mathesi praedicauit, inter multas utilitates alias hanc ipsius quoque esse praecipuam, quod in iis etiam libris, qui ad Mathesin non pertinent, sed a Mathematicis fuere conscripti, consuetae eorum soliditatis et euidetiae vbique vestigia inueniantur: id de Philosophia summo iure affirmare nobis licebit, quod scilicet in his ipsis quoque scriptis, in quibus Philosophus quidam de argumentis ad Philosophiam non spectantibus exponit, singularis quidam ordo, perspicuitas, et soliditas, splendeat vbique et eniteat. Adeo verum est illud Horatii:

Scribendi recte, sapere est et principium et fons.

§. V.

Illud vero longe est in hac re maximum, quod quidem nemo, nisi qui Philosophicis doctrinis bene imbutus est, literas humaniores recte tractare, atque iis iuuenes erudire potest. Qua in re quum non dubitem plurimos a me dissensuros esse; in eo mihi inprimis esse laborandum video, vt hoc omnibus ita appareat, vt, quid opponant, non habeant. Sed haec omnia paullo post per singula laboris Grammatici, genera eundo, quanta diligentia poterō exsequar. Hoc loco id efficere paucis conabor, vt praestantissimos quosque elegantiorum literarum magistrōs (neque enim hoc parum apud multos valet argumentandi genus) ita existimasse appareat. Quinctiliano, quem harum literarum rectaeque earum docendarum rationis

tionis perisissimum fuisse nemo ignorat, valde solemne est, a magistris harum literarum requirere, vt eorum quae proponunt, docent, postulant, emendant, rationes teneant, et reddant. β) Idem praeceptoris virtutem maximam esse dicit, vt discrimina ingeniorum notet: γ) vt temperare sciat vires suas, et ad intellectum et infirmitatem discientium descendere: δ) et submittere se ad mensuram discientium: ε) quae quidem omnia sine Philosophia praestare nemo potest. Vnde enim nisi ex ea mentes hominum aestimare, ac earum vires veluti metiri discitur? Rerum autem singularum rationes nosse et reddere, Philosophi esse, nemo non intelligit. Denique idem

ζ) Quintilianus ζ) Grammaticum Philosophiae ignarum non posse esse perfectum diserte affirmat. Crates autem apud Sextum η) τὸν μὲν κριτικὸν, αἰτ, πείσης δὲ λογικῆς ἐπισήμης ἐμπειροῦ ἐναί. Atque haec, nisi fallor, ratio est, cur multi veterum et recentiorum cum Grammatices et Critices studio Philosophiam coniunxerunt: quod de Ptolomaeo Peripatetico apud Sext. Empiric. θ) Zolio Amphipolita Homeri mastige apud Suidam in ζώϊλος: (apud quem plures alii occurrunt) Aurelio Opilio et Pompilio Andronico apud Sueton. ι) Varrone, Valla apud Iosium. κ) Scaligeris, Grotio, Creechio, Rollino atque multis aliis constat. Neque illud alienum ab hoc loco est commemorare, veterum acutiores puros Grammaticos, qui Philosophiam ignorabant, inter ineptos homines numerasse. Sextus certe λ) bis γραμματικὴν παχύτητα appellat stultitiam et arrogantiam Grammaticis solemnem et solitam, eidemque μ) ὄντως γραμματικῶν, vere grammatico dignum, idem quod ineptissimum est: quem ipsum, vt infra ostendemus, bene intellexisse nouimus, neminem Grammaticorum sine Philosophia poetas aut Oratores aut historicos explicare posse.

- β) Instit.
Orat. l. 4.
IX, 4.
γ) l. c. II, 9.
δ) l. c. I, 2.
ε) l. c. II, 3.

ζ) l. c. I, 4.

η) contr.
Gramm. c. 3.

θ) contr. Ma-
them. I, 3.

ι) de illustr.
Gramm. c. 6. 8.
κ) de Scri-
ptor. Philos.
L. III. c. 21.
§. 9.

λ) contr.
Math. p. 229.
et 247. ed.
Fabric.

μ) l. c. p. 276.

§. VI

Iam per singulas muneris Philologici partes eundo, quam sit Philosophia ad easdem rite obeundas, non dicam, vilis, sed plane necessaria, docebimus. In partibus grammaticae constituendis non consentiunt veteres, unde πολλήν καὶ ἀνήνυτον παρά τοῖς γραμματικαῖς, περί μερῶν γραμματικῆς, διάσασιν esse ait Sextus Empir. ν) Quintilianus ξ) partes facit, recte loquendi scientiam, et enarrationem poetarum, siue rectius, vt alibi ait ο) auctorum. Dionysius Thrax in praeceptis grammaticis a Fabricio edicis, π) praeter ἐμπειρίαν, τῶν παρά τοῖς ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεύσι α) ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λεγομένων, requirit nihil; cum quo fere consentiunt Asclepiades et Demetrius Chlorus apud Sextum. ι. c. Varro autem ρ) Grammatici officia quatuor partibus contineri dicit, lectione, enarratione, emendatione, iudicio, quem locum Falstero debeat. σ) Receptum autem plurimis est tres eius partes constituere, quos et Sextus sequitur τ) τεχνικήν, ἰσορικήν, et ἐξηγητικήν. Nos, quum sententia fere inter se consentiant

ν) contra Grammat. c. 4.
 ξ) Instit. Orat. I, 4.
 ο) L. c. I, 9.
 π) Vol. VII. Bibl. Graec. c. 1.
 ρ) ap. Diomed. L. II.
 σ) Quaest. Rom. p. 154.
 τ) l. c. c. 4.

α) Συγγραφέας a poetis distinguit Dionysius. Sunt autem συγγραφεῖς ipsi qui Quintiliano Inst. Orat. I, 9. auctores dicuntur, historici, oratores etc. verbo, profaici. Conf. in hanc rem Sextus contra Gramm. c. I. c. 3. De rhetore vsurpatum occurrit ap. Liban. Epist. pag. 20. Historicos etiam συγγραφεῖς dici Wolf ad Liban. Epist. p. 134 ostendit. Ibi enim Historicus Ammianus Marcellianus συγγραφεὺς dicitur. Herodianus L. I. sub init. libros suos vocat συγγραφήν. Dicuntur tamen etiam poetae συγγραφεῖς. Epiphani. adv. haeres. L. I. p. 3. Nicandrum vocat συγγραφέα vid. Fabric. Bibl. Gr. L. IV. c. 3. pag. 100. Menandum etiam a Phaedro *Scriptorem* appellari memini et Sextus l. c. c. 2. ait: Καλλιμαχὸς ποτὲ μὲν τὸ ποίημα καλεῖ γράμμα, ποτὲ δὲ τὸ καταλογεῖν σύγγραμμα. M. le igitur Thomas Magister ab ἰσορρογῶφω distinguit συγγραφέα.

B

tiant omnes, auctorem potissimum sequi Quintilianum constituimus. Grammatici b) igitur officium duabus maxime rebus cernitur, recte loquendi scientia, et auctorum enarratione. Sine Philosophia autem neque recte loquendi scientiam teneri, neque auctores enarrari posse, statim apparebit.

§. VII.

Primum igitur Grammatici opus est, *vim ac potestatem vocabulorum indagare*, eruere ac suis tradere, a quo omnis et auctorum intelligentia, et stili puritas proficiscitur. Hic vero quid ex Philosophia praesidii petendum sit, fortasse multi requirent, quum, ex eorum sententia, ad hanc rem praeter vocabularium proferat nihil. Quae in re quantopere fallantur, facile erit demonstrare. Semper ego vocabulorum illos indices, quos *Lexica* dicunt, pessimos Latinae et Graecae linguae discendae docendaeque auctores esse existimaui. Eorum enim usu contingit, ut ideas vocabulorum Graecorum et Latinorum nullas habeant discentes, aut dimidiatas tantum, mutilatas, et minus perfectas, certe non eas, quae cuique veterum scriptorum obuersatae animo fuerunt. Quo efficitur, ut veteres Scriptores legentes eorum mentem assequi nequeant:

b) Dicuntur et *Philologi*. Conf. Sueton. de Illustr. Grammat. cap. 10. v. Wowerius de Polymath. c. 15. Distinguntur tamen a Seneca Epist. 108. *Critici*. v. Horatius Epist. II, 1. 51. etiamsi *Criticum* a *Grammatico* discernat Crates apud Sext. Empir. contr. Grammat. c. III. Neque enim Grammatices et Critices ab omnibus iidem fines constituuntur. Conf. Walch. Hist. Crit. Ling. Lat. p. 3. Clerici art. Crit. p. 1. *Polyhistores*, denique. Vid. multa de hac re disputantem eundem Walchium l. c. c. 4. add. Fabric. ad Sextum. l. c. et Vossius de nat. et constitut. Grammat.

queant: tum quod alias, arctiores, ampliores vires vocabulis, ac ipsi, tribuunt; tum vero quod assueti sunt, singula scriptoris vocabula inter legendum cogitatione in linguam vernaculam conuertere, adeoque non res verbis designatas, quod quidem fieri debebat, sed vocabula alia familiariora, quae nec ipsa saepe numero intelligunt, cogitare. a) Quod si quis ab his lecta intelligi putet, profecto is ne quidem, quid sit intelligere, intelligit.

§. VIII

Is Graecae Latinaeque linguae auctores intelligit, qui eos legens eadem plane cogitat, quae ipsi scribentes cogitarunt. Id igitur linguarum doctori faciendum est, ut, quid Graeci Latiniue, hic ille scriptor, hac illaue aetate, vocabulo quodam aut formula quadam loquendi vsus cogitauerit, discētes plane intelligant. Quod sane Lexicorum vsu effici saepissime non potest: tum quod linguae sibi non ita respondent, ut verbum verbo reddi possit, quod tamen iis solemne est; tum vero, quod nos re-

B 2

rum

- a) Vid. Clerici artem Crit. P. II. §. 1. c. 2. Inde etiam mos, Germanicis vocabulis cogitata latinis efferre, quae est *Germanismorum* origo: veluti Ebraeorum more vel potius Ebraica verba cogitantes, Graecae autem scribentes Ebraismos efficiunt, quae est vera *Ebraismorum* in N. T. occurrentium origo. Hinc intelligi etiam potest, quid sint in Lat. lingua Ebraismi et num dentur? cuius quaestionis vberiorē expositionem promissit Walch, Hist. Crit. L. L. p. 148. quemadmodum, Characterum quosdam in lingua Graeca inuenisse refert idem Walchius ex Cinni c. 9. Mea sententia nec lingua Graecorum, nec Latina habet *Ebraismos*; etiamsi apud eos occurrere possint, qui Graecae latineue scribunt. Ita in Germanica Lutheri versione S. Codicis et Graecismi et Ebraismi occurrunt sat multi, etiamsi Lingua Germ. nullō habeat.

rum multarum alias, ampliores, artioresue ideas habemus, quas quidem iungimus linguae nostrae vocabulis, ac Scriptores veteres habuerunt. Quo fieri solet, ut ipsis plus vel minus tribuamus, quam tribuendum erat, eosque adeo non intelligamus. Vocabula igitur recte suis expositurum aut intellecturum a Lexicorum fraudibus sibi cauere oportet, quibus auctores interpretandi ratio valde corrupta est, a) et praecipuum auctorum interpretandorum et vis vocabulorum percipiendae praesidium ex philosophia, historia, et ipso quem interpretamur, auctore petere, eorum scilicet more, qui priusquam lexica existerent, Graecam Latinamque linguam rectius, ac nostrum tot illarum thesauris, scilicet, instructorum plurimi, calluerunt. Ego ubi meo res stat arbitrio,

a) Haec de Lexicis dicta addenda iis puto, quae de eorum usu dixere Walchius Hist. Crit. L. L. p. 168. et honoratissimus noster Dn. Collega M. Gesnerus in Instit. rei Scholast. p. 60. Ceterum interpretationum corruptelas plurimas inde oriri paucis exemplis declarabo, quae primum occurrent Graecos quosdam, qui ad manus sunt, enoluenti. Homeri et Hesiodi Interpretes latini pessime v. c. *αἰ ἀμφὶ ἠραυλῆα* reddunt qui circa Herculem erant cf. h. l. Scalig. ad Euseb. p. 101. *βίην ἠραυλῆην*, vim herculanam. Hesiod. Theog. v. 943. Seut. Herc. v. 52. 416. 453. etc. Homer. Illiad. δ. 386. Ita vim vocabuli *κομάζειν* non expresserunt Interp. Hesiod. l. c. v. 281. Aelian. V. H. IX, 26, quam hauries ex Lamb. Bos ad N. T. p. 117. sq. *λύγῃ εἰδῶν* Theog. v. 313. redditur: odiosa edoctam. *Χεῖματα* ap. Aelian. V. H. l. 19. pecunia, eum supellex temporum intelligatur. *τὴν κρῖσιν διαφθεῖραι* l. c. II. 6. redditur, iudicium corrumpere, pro irritum facere. *δικας δῶναι καὶ λαβεῖν* l. c. III, 38. poenas dare et repetere. *περὶ πλήθεσσαν ἀγορῶν* l. c. XII, 30. cum iam frequens esset hominibus forum; *κηδεσὴν* benefactorem pro adfinc. l. c. XII, 61. Quae ex Luciano afferri possent, omitimus, ne in meridie lucem accendere videamur.

trio, ita instituere res meas soleo, vt, auctorem interpretaturus, quae ipsi obuersata fuerit cogitatio per singula vocabula et formulas eundo indicem: *b*) cogitata vero Latine exprimere docturus, quid Romani eadem cogitaturi aut dixerint, aut dicere debuerint; quae quibusuis ideis vocabula, quasque idearum seriebus et veluti complexibus oratione exprimendis formulas adhibuerint, doceo; aut, vt ex auctoribus exponi solitis notentur, aut ex me potius quam ex Lexicis petantur, moneo rogoque. Quae ratione non illud solum effici puto, vt Latine discant Latinos legentes, vt cum Clerico loquar, cogitare; Sed etiam ne Latine scripturi Germanice cogitantes latinis verbis Germanice scribant.

B 3

§. IX.

b) Fingamus vocabulum, Deus, occurrere. Quod si auctor, qui eo vitur, est Christianus, aut de auctore mundi loquitur, acquiesco vocabulo, quo lexica illud reddunt, *Θεός*. sine dubio enim discenti succurrit notio Dei ex elementis Christianae doctrinae, quae auctori obuersata fuit. Sed sit alius locus in scriptore classico, v. e. vbi Dii deaeque omnes inuocantur. Tum vero non contentus essem vno illo vocabulo, sed Deum esse dicerem *ein Wesen oder Ding, das schöner, mächtiger, stärkec* ic. ist als die Menschen ordentlich sind. Aut sit τὸ *μεγαλύνειν* Luc. I, 46. explicandum. Non mihi certe sufficeret reddere illud: magnificare, laudare. Sed primum dicerem illud, magnitudinem eorum, qui intellectu gaudent, vel opibus, vel honore et dignitate, vel denique virtutibus intellectus et voluntatis aestimari. Dein vero adderem *μεγαλύνειν* esse intimo potentiae, sapientiae et clementiae diuinae sensu non solum perfundi, sed eundem etiam voce declarare. Ita scilicet puto effici, vt discentes idem cogitent, quod Auctor cogitauit, adeoque eundem intelligant. (§. 7.) Quod si vero eiusmodi quid verbis effici non potest, vt certe saepe nequit, cum scilicet de rebus sermo est, quarum notio non nisi sensuum ope hauritur; tum vero imaginibus efficiendum est, quod verbis praestari nequit.

§. IX.

Vt vero paullo clarius fiat, quantum obsit notionibus vocabulorum veris et distinctis carere et acquiescere in Lexicorum oraculis; lubet duo illustria, quae haec mihi scribenti occurrunt, exempla afferre. *Defectus* linguarum omnium more constat eo modo exprimi, quo *substantiae* aliaeque res vere existentes; vocabulis scilicet, quae substantiua Grammaticis dicuntur. Iam, ubi haec vocabula explicantes pueris, nec ipsi rei vocabulis significatae notionem tenent, nil agunt, nisi vt vocabula aliis vocabulis, Graeca latinis, latina germanicis reddant, parum solliciti de notionibus rerum vocabulis significatarum exhibendis. Hinc vero oritur illud, in philosophia perniciosissimum, vt, qui ex eiusmodi magistri disciplina prodierunt, defectus illos, non secus ac in Grammatica et Lexico fit, inter substantias et res existentes referant, ubi ex orbe vocabulario ad philosophicum delati fuerunt. Quod, qui controuersias de spatio, vacuo, nihilo aliisque rebus recte tenent, non possunt ignorare. Dignus omnino est, qui hoc loco legatur Croufaz Nouvel Essai de Logique P. I. Sect. II. c. 1. §. 9. 10. conf. Sturmus Physic. Hypoth. pag. 59.

§. X.

Qui primi omnium vocabulis ad vsum vitae excogitandis operam dedere, rebus, qui in defectuum et imperfectionum numero sunt, nomina positua, vt Philosophi loquantur, tribuerunt; propterea, quod hae illis cognitae et perspectae essent; quae autem his oppositae sunt perfectiones, obscurae et ignotae. Eiusmodi sunt, mortalis, vitium, error, corruptibilis, corporeus etc. Postea vero quam perfectiones defectibus illis respondentibus agni-

agnitae sunt, nomina his imposuere negatiua; cuiusmodi sunt, immortalis, incorruptibilis, corpore carens, immensus, infinitus, etc. Quae res effecit, vt, qui supra Lexicorum et Etymologiae sapientiam assurgere nequeunt, ad eam sapissime opinionem delabantur, vocabulis positiuis semper positiuas res, negatiuis autem vbique negatiuas significari. Haud sane alio errore deceptus est, qui cum olidissimo Boehmio sutore, Deum esse aeternum nihil, affirmare sustinuit, Christianus Thomasius. Neque nisi ex eadem opinione grammatica illa et vocabularia Philosophia viri humaniorum literarum quam maxime gnari orta est, quae sciri equidem, quis non sit Deus, mortalis scilicet, finitus, dependens etc. affirmat; negat autem fere, quis sit, intelligi: quam et nunc quibusdam, quibus omnia paene, quae noua sunt, placent, valde probari compertum habeo.

§. XI.

Cum igitur Lexica non sufficiant ad intelligenda vtriusque linguae vocabula et *Φράσεις*, aliis opus esse auxilii patet. Horum vero singula Philosophiae finibus contineri, adeo humaniorum literarum ignarus non sum, vt affirmare audeam. Plurimum enim hic historiae, mythologiae, antiquorum rituum, morum, consuetudinum opinionumque cognitioni tribuendum esse, plane intelligo. Idem vero et illud contendo; neque hanc sine philosophia ad perfectam vocabulorum et dicendi formularum interpretationem sufficere; sed et rationalem, naturalem moralemque scientiam inter subsidia ad eam necessaria aliquo et fere praecipuo loco esse.

§. XII.

§. XII.

Recte Morhofius de pura dictione p. 48. proprietatem vocabulorum et phrasum illam significationem et acceptionem esse ait, quam vel populus illi imposuit, vel e populo sapientiores v) viri in dignitate publica et magistratibus constituti. v. quae ibi addidit Rev. Moshemius. Hanc saepe ex historia et etymologia petendam esse recte statuitur; etiam si hanc ut plurimum valde ambiguum esse verae vocabulorum vis magistrum, dudum Philosophis, Lockio, Clerico, Wolfio, Ridigero atque aliis observatum sit. φ) Praecipuam autem hic philosophiae vim tribuendam esse summi latinae orationis magistri monuerunt. Cicero certe, χ) partes philosophiae enumerans, tertiam facit illam, quae proprietates verborum exigit et structuram. Quintilianus ψ) autem eandem philosophiae partem, rationalem vocat, totam versari in verbis affirmat: neque putat esse dubitandum, si quis proprietates cuiuscunque vocis nosse, ambigua aperire, et perplexa discernere velit, quin penitus hanc nosse debeat. Quod quam sit a vero minime alienum, nisi philosophiae rationalis plane ignarus, nemo non intelligit. Haec enim non solum de legitimo verborum usu praecipit; verum etiam de cruendo eorundem aequae ac integrae orationis sensu exponit, ac omnem interpretandi artem tradit. Quo igitur iure perfecta quaedam explicandi auctores et vocabulorum phrasumque potestates eruendi tradendique facultas tribui illis potest, qui hanc philosophiae partem plane ignorant, aut primis tantum labris degustaverunt, aut denique regulas ab illa traditas recte applicandi facultatem, quam non nisi diuturna reliquarum philosophiae partium tractatione consequimur, sibi non comparaverunt?

§. XIII.

b) His quidem ea in re plurimum omnium tribuendum esse contendit Socrates apud Platonem in Cratylo p. m. 49.
 φ) Cf. Falsteri Cogit. Philol. p. 180.
 χ) Tusc. Quaest. L. III. c. 3.
 ψ) Inst. Or. L. XII. c. 2.

§. XIII.

Equidem mihi a philosophiae hostibus obiici posse intelligo, regulas interpretationis a Logicis traditas facile mandari memoriae, nec accurata, quam philosophi requirunt, logices cognitione opus esse. Quae ipsorum oratio, quam sint arte interpretandi rudes, plane declarat. Vt enim non reperam, quod paullo ante significavi; ad regularum cognitionem diuturnum usum accedere debere, si quis in eis applicandis recte versari velit: illud arbitror facile intelligi, non regulas solum, sed earum etiam rationes et fundamenta ex intimis logices et philosophiae veluti adytis petenda requiri, ut sine errandi periculo ab interprete adhiberi queant. Quod enim dicunt, nullam sine exceptione regulam esse, id hic vel maxime locum habet. Haec autem quando et ubi fieri debeat, nemo, mea sententia, scire potest, nisi regularum rationes teneat. Exemplo res erit manifesta. Regulam, nostri, interpretationis illam etiam esse, Theologis inprimis usurpatae, quae auctorem ex auctore explicari iubet. Equidem hanc cum rationis praeceptis consentire nemo potest dubitare. Neque tamen et illud cuiquam potest esse obscurum, regulam illam omnibus auctorum locis applicari non posse, sed saepissime ab ea esse recedendum. Quis non falli eum putet, qui v. c. sensum illius Virgiliani Aeneid. II, 693 et IX, 631: insonuit laeuum, esse ex Eclog. I. v. 18. reperendum tradat. Aut quis non maxime alieno loco eam adhibitam esse regulam contenderet, si quis illud τὸ ἐστὶ τὸ σῶμα μὲν, ex 1. Cor. X, 4. ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός, interpretari velit? Videndum igitur est, quis locus ferat hanc regulam, quis recuset. Quomodo vero id potest intelligi, si quis regulae eius rationes, fundamenta et condiciones quibus veritas eius et usus nititur, ignorauerit, quibus ignoratis, neque ubi il-

lae obtineant, neque, vbi regulae illius applicatio locum habeat, iudicari sine praesentissimo errandi periculo potest.

§. XIV.

Non alia Grammaticis solemnior est ratio eruendae vocabulorum et dicendi formarum significationis, quam quae exemplorum vsu et comparatione continetur. Haec autem a nemine Philosophiae ignaro commode iniri potest. Quae in exemplis latent notiones, obscurae sunt et confusae. Quae requiruntur a Grammatico, claras esse oportet et distinctas; tales scilicet, quae communicari cum aliis possunt; id quod fieri, si obscurae et confusae sunt, nequaquam potest. Quo vero alio ex fonte, nisi Philosophiae rationalis, hauritur felix illa ex obscuris claras, ex confusis distinctas efficiendi notiones facultas et solertia? Illius ope obscura et occulta in multam lucem protrahuntur; id quod illustri Theologorum et Philosophorum exemplo constat, qui eius praesidio terminorum Scholasticorum claras et distinctas definitiones ex exemplis definitionibus obscuris Scholasticorum additis eruerunt, ac Ontologiam, quae olim Lexicon Barbarorum verborum erat, scientiae forma atque habitu induerunt. Quoties non praetermittet aliquid, quod ad notionem rei pertinet? quoties non admiscebit, quod ab eadem removendum erat, qui huius philosophiae cognitione et vsu destitutus est? Faciat periculum rei, qui volet; eruat notiones sibi ante non cognitae ex auctorum locis; comparat tandem cum notionibus, quae a sanioribus philosophis traduntur: Musas omnes mihi habeam iratas, nisi saepissime multum inter utramque discriminis intercedere senserit.

§. XV.

§. XV.

Quantum vero cunque Logica doctrina ad intelligendos interpretandosque auctores praesidii contineat; sola tamen illi negotio minime sufficit, nisi socia ipsi naturalis moralisque scientia iungatur. Auctores notiones vocabulis respondentes supponunt, neque eas data opera, nisi ubi opus fuerit, exhibent; sed id tantum praestant, ut vocabulorum phrasiumque ope easdem in animis lectorum iam latentes excitent denuo, atque earum conscientiam efficiant. Nisi igitur quis ad interpretationem vel lectionem notiones ex Philosophia naturali et morali, aut aliis etiam artibus et earundem historia haustas afferat; in multis cocuriet, neque auctorum mentem capiet, etiam si, ut Sextus ait, ω) *μυρίαυς ὀνόματα ἐπιθήσῃ*; immo τὸ ω) adu. Grammar. p. 287. α) Non afferemus, quae is confirmandae sententiae causa paullo ante exempla suppeditavit. In eo enim omnes mecum facere confido; quod, ubi de rebus naturalibus et moralibus exponunt auctores, sine earum cognitione vera interpretatio tradi nulla possit. Illud vero hoc loco monendum esse video, non alio sensu hic naturalis moralisque scientiae cognitionem a Grammatico requiri, quam quo Vitruvius β) perfectum Architectum nullius fere artis ρ) L. I. c. 1. rudem esse vult. Ita autem ille: Non debet nec potest Architectus esse Grammaticus, ut fuit Aristarchus, sed non agrammatos; nec Musicus ut Aristoxenus, sed non amufos; nec pictor, ut Appelles, sed graphidos non imperitus; nec Plastes ut Myron seu Polycletus, sed rationis plasticae non ignarus; nec denuo medicus, ut Hippocrates, sed non aniatrologicos; nec in ceteris doctrinis singulariter excellens, sed in his non imperitus etc. Non igitur Grammaticum esse volumus in scientia naturali Plinio, Neutono, Vallisnerio, Wolfio etc. in morali autem

Socrati, Senecae, Grotio aut Pufendosio parem; sed historica saltem harum philosophiae partium cognitione instructum; rationalis autem ita peritum, ut qui eam et diutissime et accuratissime didicerit. Ceterum illud etiam patet, iis quoque in locis, ubi de philosophiae quodam capite non exponitur, saepissime occurrere, quorum sensus sine iis, quas diximus, philosophiae partibus percipi non potest. Quis enim, nisi physices gnarus, aut cape-

γ) Od. I, 13. re ipse, aut interpretari recte illud Horatii potest: γ)

- - - Vae, meum

Feruens difficili bile tumet iecur etc.

δ) Od. II, 11. aut illud: δ) - - arida a)

Pellente lasciuos amores canitie.

ε) Fab. III, 3. aut Phaedri: ε) Aesopus ibi stans naris emunctae b) senex.

Quis vero doctrinae moralis cognitione destitutus

ζ) Horat. capere illa potest: ζ)

Od. II, 2.

Latus regnes auidum domando spiritum

η) - - 10.

Alteram sortem bene praeparatum pectus η)

- - neque consularis

Summo-

a) Vid. ad h. l. Lambinus. Ita etiam *caluities arida* dici posset. v. Macrob. Saturnal. L. VII, 10.

b) Physicis mucus ingenio obesse creditur, unde hebetudinem et stultitiam mucus veteribus significat. Apud Lucianum in Dial. mortuor. p. m. 187. Menippus Aeaco rationem redditurus, cur Empedocles se in Aetnam praecipitauerit, ε, μὰ Δία, αἱρ, μελαγχολία τις, ἀλλὰ κενόδοξία, τύφος καὶ πολλὴ κόρυζα. Suidas: κορυζῶν, μεμωραμμένος T. II. p. 352. ed. Küst. Hinc usus ellebori apud veteres. v. Petronius p. 24. ed. Wower. Gellius XVII, 15. et Menagius ad Laert. IV. 6. 2. p. 184.

Summouet lictor miseros tumultus mentis. *θ*)
 inuidiaque maior. *ι*)
 ne nimium pii etc. *ε*) *κ*)

θ) Ho rat.
 Od. II. 16.
ι) - 20.
ε) - III. 3.

§. XVI.

Haecenus interpretis munera bene fungi non posse Grammaticum, nisi philosophia imbutus sit, demonstratum est. *a*) Quod si hoc vnum Grammatico commo-

- c*) Multi sine dubio, quid doctrinae moralis ad intelligenda ista opus sit, requirent. Quid enim his facilius? auidum spiritum domare, est, die Begierde nach Reichthum zähmen oder bändigend. pektus praeparare, sich gefast machen auf ic. Miseri mentis tumultus, die unglückselige Unruhe des Gemüths. inuidia maior, der des Neides unfähig ist. nimium pius, der allzu fromm ist, eine überflüssige Frömmigkeit. Ita scilicet et olim, cum ἀφιλόσοφος essem, credidi. Sed fallitur, quisquis ita statuit. Intelligimus auctorem, cum ea cogitamus, verba ipsius legentes, quae ipse scribens cogitauit. Haec autem legens, si praeter verba Germanica nil cogitat, non sane cogitat eadem cum Horatio Philosopho illo, vt constat, non vulgari. Res ipsae quae verbis significantur cogitandae sunt. Vnde vero nouit illas puer? Non nisi duplex datur illa aetate rerum cognoscendarum ratio; altera quae sensu siue interno siue externo nititur; altera quae institutione continetur. Intellecturus igitur Horatium vel ipse in se olim expertus esse debet, quid sit, domare auidum spiritum? (idem scilicet efficiendo et praestando,) quid, praeparare pektus? quis mentis status, cum miseros illos tumultus sentit, et quae virtutis magnitudo sufficiat, vt mens maior sit inuidia? vel ex doctore interprete discere. Illud quidem a pueris rarissime requiri et expectari potest; hoc autem ab eo, qui philosophiam moralem ignorat, effici nequit. Plura exempla non addimus, ne prolixiores iusto simus.
- a*) Multa hic possent addi, si limites disputationi constituti id parentur. Ostendi v. c. poterat, saepissime non posse tradi, quomodo

dum afferret Philosophia, de quo dictum est, esset id sane magnum et ad commendandum Grammatico Philosophiae studium satis. Haud vero tam arctis finibus circumscribitur eius in auctorum tractatione utilitas. Neque minus falleretur, qui his veluti angustiis eam includere sustineret, quam qui Grammatici auctores tractantis munus sola interpretatione definiunt. Quemadmodum igitur ad interpretationem alia quaedam accedere debent, si quis omnem fructum percipere discens vult, qui ex auctoribus capi potest; ita dubium non est, quin praeter eum quem diximus multi adhuc alii sint Philosophiae in auctoribus enucleandis usus. Non omnes Grammatici muneris partes enumeramus, qui perfectum Grammaticum hic formare non suscepimus. Ad ea nunc sufficiat animam attendisse quibus sine philosophia fungi feliciter nemo potest.

§. XVII.

Intelligere auctores, etiamsi utilitatis multum habeat, haud tamen unum omnem complectitur, quae ex iisdem hauriri potest. Illud enim imprimis tum per se tum propter imitationem, quae vel maxime auctorum lectioni proposita est, et vtile vehementer est et necessarium, ut magister, quid verum sit? quid falsum? quid perspicuum?

modo a propria significatione ortae sint impropriae, nisi distinctarum notionum ex Philosophia petendarum ope: cur huic substantiuo sit tributum hoc epitheton ab auctore non aliud; quae et quomodo significationi verborum nativae usu et imaginationis ope alia praeter eam vis accesserit, cf. Lami L' art de parler. pag. 55. et quae alia eiusmodi sunt. Ea vero, quae ex Clerici Arte Critica, qua nemo humanior facile carere potest, trahi huc possent, quae sane multa sunt, rectius ex ipso libro hauriri poterant.

um? quid obscurum? quid ambiguum? quid sensu careat? quid iucundum et pulcrum? quid naturae rerum conueniat? quid affectatum sit? quid affectibus commouendis aptum? haec omnia, inquam, vt magister indicet, et cur eiusmodi sint, exponat. In his vero omnibus sine philosophia digne versari neminem posse, paucis ostendemus. Et ad verum quidem falsumque, quod adinet; res nulla probatione egere videtur. Quis enim nescit, solam Logicam veri falsique, vero similis et dissimilis magistram esse et iudicem, huiusque ope argumentorum vim ponderari debere? Quod ne nimii sumus, nolumus multis declarare. a)

§. XVIII.

Primam scribentis virtutem esse, Quintilianus λ.)^{a)} Inst. Or. II. 3. ait, perspicuitatem orationis. Sensus igitur claros minimeque obscuros habeat auctoris sermo, si vitiosus esse non vult. Ea autem orationis virtus philosophiae maxime auxilio et agnoscitur et comparatur. Perspicuitatis aequae ac obscuritatis plurimi fontes sunt. Multum enim hic vocabulis ipsis tribuendum est, eorumque compositioni,

a) Saepè v. c. Livius aliique historicorum lapidibus, sanguine, ranis, muribus pluisse dicunt. Quid autem hic Grammaticus? Num in sola interpretatione acquiescet? Scilicet vt superstitio ac credulitas, ad quam nemo pueris procliuor est, alatur? Nonne quid in his narrationibus verum sit, quid falsum, docendum putemus esse? quae origo earum fuerit et occasio aut esse poterit? Ita scilicet Vossium in explicando Mela memini versari, quem vide. cf. Vallisii. coniecturam Bibl. Ital. T. 1, p. 154. Videntur autem mihi hac opera iuuenum animi sensim paulatimque vero a falso, argumentis veris ab iis, quae speciem tantum veri habent, distinguendis assuefieri; quod non potest non esse et vitiosissimum et magistris literarum maxime omnium expetendum.

tioni, multum rebus, quae vocabulis phrasibusque significantur; plurimum denique notionibus, quae sunt cum lectore auditoreve communicandae. Prima igitur Grammatici cura in vocabulis versari debet, quorum ratio ita omnis explicanda est, ut, num usitata sint, num obsoleta? num sit a recepto plurimis sensu recessum? et quae alia sunt eiusmodi, ab omnibus intelligatur. Qui enim vocabula phrasisque usitatas adhibet, et cum illis sensum tribuit, qui ipsis ab omnibus tribui solet, peregrinis autem, barbaris et antiquatis se abstinet, neque nimia in transponendis vocabulis licentia vitur, primum is certe gradum ad dilucidae orationis laudem consequutus est; qui secus facit proximum ad obscuritatem quae maximum orationis vitium merito habetur. Quamvis autem in hac re excutienda philosophiae utilitas quaedam sit, quod ex iis, quae supra dicta sunt, constat; nolumus tamen hic ita morosi esse philosophiae laudatores, ut, plurimum hic lectioni tribuendum esse, nec non historiae, atque ei Grammatices parti, quae de structura orationis praecipit, negare velimus. Neque alterum philosophiae vindicamus totum, quando videlicet perspicuitas et obscuritas ex breuitate orationis et prolixitate, aestimatur. Saepe certe breuitas officit claritati, saepe etiam nimia prolixitas. *μ*) Atque hic sine dubio, quantum verborum sufficiat ad claram quandam cogitationum imaginem exhibendam; ubi paucis, ubi multis opus sit; ubi ipsa breuitas perspicuitati proficit; ubi ipsa prolixitas eadem obsit; nemo rectius Philosopho existimare potest. Quum denique ut plurimum multum obscuritatis creent vocabula, quae notiones modorum mixtorum, ut Lockius *a*) loqui solet, vel ut Leibnitio eiusque aedulis placet, quae

a) Quibusdam, qui sibi sapere in primis videntur, illud in lingua Latina esse reprehendendum putant, quod verba liceat variis modis

μ) Senec.
Ep. 114.
Quinct. IV.
14. Bou-
hours. l. c.
P. 434.

quæ per combinationem arbitrariam formamus: haud equidem negauerim, Philosophum, quid in his obscurum sit, aptissime iudicare posse. Neque tamen et illud dubito concedere, in hac re præcipuum negotium esse lectionis cum cura institutæ. b)

§. XIX.

Illud autem sola philosophia omne merito ducit suum, quando ex ideis, quæ ab auctore exhibentur, perspicuitas et obscuritas orationis aestimanda est. Multarum rerum nullas ideas habemus, aut certe valde obscuras. Nihil tamen minus qui, quid clarum obscurum sit, iudicare nequeunt, clare perspicue se loquutos putant, quando multa de iis verba in medium protulerunt. Ita enim imbuti factique plurimi sunt, ut vocabula discant psittacorum more; de ideis autem claris, cum iisdem inter loquendum iungendis, ne per somnium quidem cogitent. Hi ubi illis sæpe diuque vsi fuerunt, eademque sibi familiaria veluti reddiderunt; putant se intelligere, quæ loquuntur, aut legunt; quum omnino parum aut nihil earum rerum intelligant, quæ verbis

modis transponere; neque ordo propositionum Logicus seruetur, quod sæcus sit in Gallica lingua et quibusdam aliis: Sed vide, quæ de hac re pro lingua latina elegantissime disputat Rollinus Methode pour enseigner et etudier les belles lettres T. II. Chap. de l'arrangement des mots.

b) Vid. h. l. Lock sur l'Entendem. humain. L. III. c. 9. p. 382. Hic liber III. dignus est, qui a literarum humaniorum magistro diligenter euoluetur, quum ex ipso plus utilitatis, quam ex omnibus Lexicorum thesauris, capere eum posse confidam.

verbis significantur. Isti vero, vehementer scire cupio, quo modo perspicuitatis obscuritatisue iudices agere possint? Illud etiam confido omnes mihi esse daturos, non posse quemquam clare dilucideque eloqui, quae ipse clare distincteque non cognoscit. Quis autem praeter philosophum recte existimare potest, clare obscure cogitauerit is, quem legit? Vsu certe experientiaque magistra discimus, multis, qui noctuarum more in tenebris rectius vident, ac in multa luce, clara dilucidaque videri, quae obscurissima sunt, quaeque legens Philosophus, cognitione illa coeca et verbis mente caesis non contentus, quod cogitet, non habet. Equidem non ignarus sum veteres multos hoc obscuritatis genere non adeo saepe laborare, Ciceronem dico, Nepotem, Caesarem, Virgilium, Horatium, et qui his sunt similes. Neque tamen et illud me latet, saepe obscuritatis reos esse illos auctores, qui seculo his proximo vixerunt, et nimia sententiarum argutiarumque captatione effecerunt, ut saepe numero orationis lumen deficiat, aut certe multa ambiguitate lectores vexentur. Nemo, qui Senecam, Tacitum et similes legit, quid velim, ignorat.

§. XX.

De sublimi non opus est, ut hic, quae praestantissimus eloquentiae magister, Longinus praecepit, repetantur. Illos vero fas est reprehendere, qui omnem sublimitatem verborum magnificentia metiuntur. Quod enim Longinus aliique v) recte monuerunt, sublime cum simplicitate verborum optime potest consistere. Cum autem ea, quae verbis continetur, sublimitas sine philosophia facile capiatur: tum vero illa, quae sensibus verborum

v) Vid. Bouhours maniere de bien penser p. 138.

rum solis metienda est, sine ea percipi nunquam fere potest. Ego sane, quum olim exempla sublimis orationis a Longino *περὶ ὑψηλῶν*, Werenselſio de Meteoris, Burhusio, l. c. aliisque eloquentiae verae doctoribus allata legerem, plane assentiebar Huetio, Thomasio atque aliis, qui in illo Genes. 1. 3. nihil sublimitatis inesse putant. Neque enim concipere poteram, quid sublime dixerit is, qui interrogatus, in tanta rerum omnium magnificentia et abundantia optime quid ipsi placeat? respondit: Ego. Quid Medea, idem illis respondens qui, quid ipsi contra tot hostes restet, ex ea quaerebat? Quid Horatius ille apud Liuium, qui interroganti, quid tertio filiorum vni contra tres Curiatios faciendum sit? respondit: Moriatur. Nunc vero quum auctores non verbis solum sed rebus etiam et sensibus aestimare, pro ingenii facultate, didici; in his cum Longino Werenselſio, Boilauio, Tollio, Hudsono ad Longinum, Rollino faciendum esse vidi, verumque intellexi illud Illustris Bergeri: ξ) Error Huetii eo venit, quod ea demum oratio ξ) De natur. ipsi sublimis visa est, quae distincta esset luminibus ver- pulcritud. borum, in quo errore, multi etiam alii versantur; quum orat. p. 346. ea orationem tantum amplificent, sola autem rerum sen- sq. tentia grandem et sublimem reddat. Quid autem sit in sententiis magnum, quid excellens et sublime, solus Philosophus iudicat. Tumida sit oratio, quum verbis magnificis h. e. res grandes significantibus utimur in rebus minime grandibus exponendis. Quum autem saepissime solus Philosophus magnitudinem rerum aestimare, ut diximus, possit; idem saepe solus tumidae iudex orationis esse potest.

Quid iucundum sit suaueque in oratione, non iniucunde inquiritur ab humanorum literarum magistro. Non vnā autem iucunditas illa habet causā, sed multas, easque, vtut varias, similes tamen quadam ratione. Pulcrum esse oportet, quicquid delectat. Non igitur potest iucunda dici oratio, quae pulcra non est. Omnem autem orationis pulcritudinem, aut verbis, aut ipsis rebus, aut denique ideis rerum, quae exhibentur oratione, tribuendam puto. a) Qui enim pulcritudinem orationis omnem aut praecipuam saltem in verbis quaerunt, quod est Grammaticis philosophiam ignorantibus ac propter ea contemnentibus valde solemne; nae illi, quid sit pulcrum, cum ignarissimis ignorant. Quodsi ad vitium refecare hic omnia vellemus; omnem verbis pulcritudinem denegaremus. Quid enim sunt verba, nisi signa? Quid autem in signis eiusmodi pulcritudinis esse et suauitatis potest? Aptum iis, si recte formata sunt, tribuo facilisque vsus laudem: Pulcrum, nisi id ipsum, quod dixi, pulcrum esse velis, non video. Qui hic ita sunt acuti, vt plus pulcritudinis videant, signis, credo, Pharmacopolarum, Medicorum, Mercatorum, Astrologorum, etc. pulcritudinem etiam iucunditatemque tribuent. Sed vt liberaliores nos habeant, qui secus sentiunt; demus, in verbis quoque pulcritudinem quandam occurrere. Omnis autem illa pulcritudo tum oritur, cum verbis vtitatis probatisque vtimur; cum ab obsoletis, barbarissimis, foloe-

a) De pulcro ac de orationis etiam pulcritudine post Niphum Croufaz. integro libro egit, sed facundius saepe, quam accurate et solide. Rectius hic consules Ill. Bergerum. l. e.

foloecifmis, nobis cauemus; cum puritatis ratio, quam diligentissime potest fieri, habetur, denique cum verborum omnium is et ordo et nexus, vt sonora fit et numeroſe cadens oratio. Atque hanc quidem pulcritudinem et inde ortam ſuauiſſimam etiam ab iis percipi, qui Philoſophiae parum gnari ſunt, neque ex hac laude, quicquam ſibi decerpere Philoſophiam poſſe, facile largior.

§. XXII.

Alterum iucundae orationis genus illud eſt, quod rebus, de quibus agitur, omne continetur. Multi, quid ſit, ſaentur ſe ignorare, quod tropis ac metaphorae in primis tantam ſuauiſſimam conciliet. Mihi hac de re cogitanti viſum eſt vero proximum, iucunditatem illam ſaepe inde oriri, quod vocabula ab alia ad praefentem rem translata ſunt iis rebus propria, quae non ſine ſuauiſſima percipi et cogitari poſſunt. Quid magis delectat, quam lux, quid iucundius ſole, ſideribusque? Quid igitur mirum iucundam eſſe orationem, quae harum rerum nominibus apte vtitur? Atque hoc quidem, Philoſophia opus non eſt, vt concipi poſſit atque intelligi. Qua autem ratione iucunditas illa cum nominibus a re una ad aliam transferatur, non niſi Philoſophi eſt intelligere. Ille enim imaginationis naturam, vim et leges diligenter ſcrutatus, qua id ratione fieri poſſit, intelligit. Hac animae cognitione inſtructus illud etiam perſpicit, cur alterum valde interdum delectet oratio, quae alteri nihil praecipuae ſuauiſſimae habere videtur. Mihi certe ſaepe accidit, vt meos, numquid in oratione iſtis magnopere placeat, roganti ita reſponſum fuerit, vt alter affirmaret, alter vero negaret, rationes tamen neuter reddere poſſet.

Quod ubi contingit, magistro literarum humaniorum puto esse faciendum, ut aptis et sensa animi, velut in obscuro latentia, facile elicientibus interrogatiunculis rationes diuersimode affectorum animorum exploret. a) Cum enim per se vile sit, ita imbuere suos, ut nil sine ratione sibi agendum, affirmandum, laudandum, admirandumque putent; tum vero cognitis perspectisque delectationis rationibus et causis iudicare magister potest, num reprehendenda sit delectatio, an probanda? Cognita autem ratione, cur delectatio, quae omnino adesse debebat, non adsit, effici potest, ut delectatio ista oriatur. Quod quum efficiatur, illic quidem, quum rei, quae tantam iucunditatem creauit, nihil pulcritudinis inesse; hic autem, eam pulcerrimam, esse ostenditur: nemo non videt, res, de quibus exponit auctor, plane cognitae perspectasque esse magistro debere. Quod quum saepissime non nisi apud eum habeat locum, qui Philosophus est; digne in eo negotio sine Philosophia neminem versari posse colligimus.

§. XXIII.

- a) Sunt qui de gustu, quem vocant, disputantes, varios eosque a se dissentientes gustus, ut ita loquar, non agnoscunt modo, sed probant etiam. Alium esse Italicum, Gallicum alium, ac Germanorum, Anglorumque etc. gustum aiunt. Non nego. Illud tamen vehementer nego, nullum horum improbandum, sed suum cuique linquendum, denique vnumquemque eorum esse laudandum, quippe qui naturales singuli sint. Scilicet hi origines gustus non intelligunt, ex imaginatione, educatione etc. explicandas. Dein illud ignorant, saepissime accedere posse, ut res nobis pulchrae videantur, quae pulchrae non sunt, adeoque gustum etiam posse esse corruptum.

§. XXIII.

Tertium mea sententia atque amplissimum iucundae orationis genus est, quod idearum, quae oratione exhibentur, pulcritudine nititur. Ideam autem tum pulchram esse dico, quum perfecta, distincta, plane denique eiusmodi est, ut rei quam maxime dilucidam, claramque ac optime expressam imaginem animo sistat. Haec res semper atque tum etiam suaves reddit metaphoras, quum a rebus iucundis petitae non sunt. Quid habet iucunditatis porcus? Sed suavior tamen est oratio, ubi porcum de Epicuri grege cum Horatio dixeris, quam ubi Epicuri asseclam. Unde autem haec iucunditas oritur, nisi quod plus cogitem, et clarior mihi sit Epicurei notio, quum de Epicuri grege porcus dicitur, quam ubi Epicuri assecla? Idem vero de omni oratione grata dici potest. Quis mortem Didonis Virgilianae gratam sibi dixerit? Nihil tamen minus ita illa a Virgilio descripta delectat, ut nihil supra. Quae est causa huius tantae delectationis, praeter perfectissimam rei explicationem? Cur illa Curtii oratio tam grata est, quae regiones et flumina describit, nisi quia plenissimas earum rerum imagines exhibet, ita ut coram spectari videantur. Idem de Characteribus Velleianis dici potest, verbo, de omni oratione iucunda. Nemo suaue negabit esse illud Martialis de Domitiano: o)

o) L. VII.

Diligeris populo non propter praemia, Caesar:

Propter te populus praemia, Caesar, amat,

Et

π) L. XI, 6. Et illud π)

Ipse quoque infernis reuocatus Ditis ab vmbriis

Si Cato reddatur, Caesarianus erit.

Sed vnde quaeso est ista suauitas? Nonne inde, quod illi quidem versiculi plenissimam amoris ciuium erga Domitianum notionem exhibent, et qualis ille quantusque fuerit, planè declarant: hi autem, iusti, mitis, sapientisque imperii Caesariani. Qualem enim esse Caesarem oporteat, cui Cato ille velit parere, nemo non intelligit. Antithesis etiam, quae Graecis dicitur, grata est, si apta est, parca, nec praeter rationem et nimium saepe captata. Id fit propterea, quod hoc orationis genere res clarior efficitur, secundum illud, quod solet dici: Opposita iuxta se posita magis elucescunt. Quae ipsa res etiam de vero antithesum vsu recte statuere docet. Tum scilicet ferendae sunt, quum, pulchrae, suauis et ad notionum perspicuitatem faciunt: vbi nihil, reiiciendae, ineptae, ingrataeque sunt, et affectatum quid sapiunt. Num vero metaphora, antithesis aliaque quaecumque oratio perfectas rerum imagines exhibeat, quum non nisi is possit iudicare, qui rerum notiones perfectas atque plenas ipse antea tenet, aut certe notionum diiudicandarum regulas recte nouit; illud autem saepe numero Philosophiae cognitionem, hoc Logices requirat: neque in hoc orationis iucundae genere bene versari poterit, qui Philosophiam ignorat.

§. XXIV.

Acumen etiam et ingenium orationi saepe tribui solet, quod non parum facere ad conciliandam ei suauitatem

tem recte putatur. In hoc quidem agnoscendo quid philosophia valeat, paucissimis dicendum est. Acutum et ingeniosum illud dico, ad quod excogitandum multum animae acumen multumque ingenii requiritur. Acumen autem eam esse animi vim puto; quae et difficillima, et obscurissima natura sua, et minima quaeque ac plurimorum cognitionem effugientia perspicit et capit, atque, ut ita dicam, in intima veri penetrat. Hanc vim quae indicat oratio, acuta mihi est. Igitur ad agnoscendum id, quod vere acutum est, requiritur, ut quid difficile cognitu sit, quid subtile et ita tenue, ut perspicacissimi etiam oculos lateat, iudicare, ac cognitionis magnitudinem et gradus, ut Philosophi loquuntur, veluti metiri possis. Quod num ab eo, qui Philosophus non est, expectari unquam possit, omnes facile intellegent.

§. XXV.

Pulcritudinem orationis gratam esse vidimus. Sed naturalis illa esse debet, ut recte praecipit Petronius, non affectata; aut curiosa, ut idem ille ait, aut extra rem petita, ut Quintilianus loquitur L. VIII. c. 5. Illa enim ornat orationem; haec vitiosam, deformem, inquinatam, insulsam ac illis feminis similem reddit, qui minio, creta aliisque medicaminibus pulcritudinem quaerunt. Naturale autem illud est, quod ex ipsa rei natura intelligi potest; quod non factum sed natum; non quaesitum anxie, sed sponte oblatum; non ascitum, sed a re ipsa petitum est. Quae ipsa res, quid naturale non sit, declarat. Quam pulcrum et suaue illud Virgillii est *ρ*)

ρ) Aen. X.
421.

Simillima proles
Indiscreta suis, gratusque parentibus error;

E

Sed

Sed quam à re ipsa ita eiusque natura profectum, vt non potuissè non haec cogitatio Virgilio occurrere videatur?
 *) L. V. 10. Tale illud Martialis σ)

Si post fata venit gloria, non propero.

Hanc pulcritudinem sectata est Ciceronis aetas; quae hanc secuta est, saepe neglexit, et quaesitam illam celebravit. Testes sunt Plinius junior, Seneca, Tacitus atque alii. Hi enim dum semper et ubique pulcri, grandes, acuti atque ingeniosi esse volunt; neque tamen omnia grande quid aut pulcrum habeant, neque subtilia sint omnia; extra rem petitas pulcritudines et aliena acumina excogitauerint atque attulerint adeoque a pristina illa et naturali pulcritudine recesserint, necesse est. Nolumus exemplis rem declarare. Legat hos autores cui talia inuenire volupe est. Illud addere iuuat, faciamus enim summam distortorum; cum naturale sit id quod ex rei natura proficiscitur; neminem naturales ab ementitis, proprias ab ascitis distinguere pulcritudines posse, nisi qui rerum naturam penitus tenet, aut explorare ad regulas Logicas potest, hoc est, qui Philosophiae apprime gnarus est.

§. XXVI.

Sed ne nimii in his declarandis simus, quae ad Auctororum interpretationem atque tractationem qualencunque pertinent; ad alteram perfectae Grammaticae partem progrediamur, paucisque ei philosophiam asseramus. Hanc scribendi loquendique scientia contineri diximus; doctrinam de stilo solent appellare. Duplex autem

autem huius genus liceat considerare, alterum poeticum, solutum alterum. De illo paucissima, ac ei propria. Praecipuum quod poetae obseruandum, illud est, vt res omnes plene, perfecte et cum iucunditate quadam describat, et viuis veluti coloribus pingat. Qua vero id ratione sine perfecta rei pingendae cognitione fieri potest? Quoties enim hic non res occurrunt, quae sine philosophia recte teneri nequeunt? affectus puto animi, res naturales, mores, et quae his sunt similia. Quis credat, Virgilium Didonis mortem tam praeclare describere potuisse, nisi intimos animi recessus tenuisset; nisi amoris, desiderii, irae, metus, vacillationis, desperationis denique naturam penitus ex philosophia hausisset. Quis Catonem digno carminae celebrare potest, nisi magnanimitatis, constantiae, virtutisque plane callens sit? Quid igitur agunt qui suos iubent carmina scribere, rerum accurata cognitione non instructos? Nonne, quod is, qui aedificare iubet sine lapide, calce, ligno et luto? Egregios vero artis poeticae magistros!

§. XXVII.

Quandoquidem nec vocabula nec formas loquendi omnes capit versus omnis, copia vocabulorum et phrasium adsit oportet carmen scripturo. Quid autem hic plurimi? Thesauros poeticos, Gradus ad parnassum et similes libellos commendant. Apage vero cum istis librorum quisquiliis et iuuentutis corruptelis? Discite potius imaginationis naturam, atque ea recte vti eos doce. Id vero vt efficere possis, philosophiam prius discite. Clarius rem omnem explicabo. Primum illud dico, non esse eodem tempore scribendi neque in prosa, neque in
E 2 ligata

ligata negotium puero imponendum, quo ei scriptorem latinum explicare primum incipimus; hoc enim sine dubio, vtut vſitatum ſit, ineptiſſimum eſt. Dein vbi quanda lingua cognitionem ex autorum lectione Diſcipulus hauſit, et, de hoc enim nunc loquimur, verſibus faciendis eum admoues; effice relictis omnibus, vt rem, de qua ſcribendum eſt, perfecte teneat; imaginationis vires excita; in omnes partes verſare rem doce; cauſas eius, effectus et quae his ſimilia ſunt, propone; tum vero ſi ipſi defecerit oratio, abiice negotium, nondum aptum eidem diſcipulum crede. Si aptus fuerit, ſponte vocabula phraſesque ſuccurrent, quibus recte vti poterit. Niſi penitus fallor, labor carmina pangendi multo facilior hac ratione futurus eſſet, neque adeo inepta a pueris verſus ſcribentibus prolatum iri puto, vt fieri ſolet. Quandoquidem autem exemplis res omnis maxime iuuatur; vellem paulo alia ratione in explicandis poetis verſarentur ſcholarum magiſtri, ac mos eſt. Quid enim hi poetam explicantes agunt? Verba interpretantur, antiquitates, fabulas, hſtoriam explicant, phraſes excerpunt, figuras enarrant. Quid amplius? Nihil fere. Quanto rectius conſulerent illi ſuis, ſi primum illud etiam adderent, quod §. 19. ſq. requiſiuimus; deinde vero, qua ratione rem tractauerit et veluti verſauerit poeta, vt in hanc formulam, quam illi tam elegantem eſſe praedicant, incidere. Neque enim puto tam ineptum quenquam eſſe, vt poetas illos veteres credat eiuſmodi formulas ex aliis hauſiſſe et memoriae mandaſſe, aut theſauros poeticos conſuluiſſe. Rem exemplo mihi, nunc Eclog. I. Virg. meis interpretanti, facile obuiſo declarabo. Formula illa: tibia canere, verſui aliquoties aptanda erat. Quid hic Virgilius? Rem ipſam ab omni parte conſiderauit, cauſas,

causas, id ex quo tibia confecta est, sonum ipsum eiusque modos, effectum sonorum in siluis editorum, rationem et statum eius, qui agit tale quid etc. Hinc quot non formulae? Nonne inde illud v. 4. formosam resonare voces Amaryllida sylvas. v. 9. Ludere quae vellem calamo agresti et quae aliae eiusmodi saepe occurrunt. Eadem ratione mihi declarandum erit, vnde Virgilio diuersae arationem, nauigationem exprimendi rationes. Vinam molium illarum Criticarum loco eiusmodi commentarii in poetas existerent quidam; quorum nunc mira paucitas est. Plurima eiusmodi vnus, quem noui, de la Cerda ad Virgilium protulit, neque facit tamen, quod esset fatis. Hanc rem autem sine multa philosophia effici non posse, quid opus est, vt dicatur?

§. XXVIII.

Accedamus ad solutam orationem. Ad huius autem facultatem consequendam vt via muniri a magistro humaniorum literarum possit, quis nunc fere est, qui credit, philosophia eidem opus esse? sed vel ex iis quae supra dicta sunt, quam in eo fallantur, intelligi potest. Addamus tamen pauca. Primum in hoc negotio illud est, vt assuescant pueri ad regulas syntaxeos exigere omnia. Nihil hic negotii philosopho. Facile largior. Dein barbarismos caueat. Nec ad hoc docendum philosophia iuuatur magister. Proximum est, vt soloecismi absint. Num et hic carere philosophia magister potest. Non plane. Multos enim soloecismos sine hac non agnosceret melius ac ille ridiculus apud Lucianum soloecista. Vis exemplum? Lucianus in soloecist. T. II. p. 729.

ed. Graeu. illud: ἀρτι σολοικῶς p. 751. νῦν δὴ γενήσομαι σοὶ διαλεγόμενος, inter soloecismos refert. Qui vero illi soloecismi? Thomas Magister et Phrynichus, allegante Graevio, dicunt ἀρτι requirere praesens, praeteritum, non vero futurum; id quod etiam de altera particula νῦν tenendum. Cum his facit Graevius. Haec quam belle! Cur vero ita? Dic amabo. Deficit ratio scilicet, quia rem non capis, ac regula tua fallitur. Sunt illi quidem soloecismi, sed propterea, quia de re praesenti tanquam de futura loquuntur. Per se autem ἀρτι et νῦν cum Futuro, quicquid ἀφικέσθαι Grammatici dicant, soloecismus non est. Quod si enim de re proxime praeterita τὸ ἀρτι et νῦν uti licet, cur non etiam de futura proxime? Atque ipse Graevius fatetur a quibusdam Graecorum τὸ νῦν futuro additum esse, etiamsi, ut ille putat, male. Quis reprehendere audeat dicentem: ἀρτι ἐλεύσομαι; iam iam veniam; ich will ist gleich kommen. Nonne vero illud vitiosum esset, si de re quae non praeterita proxime est, sed plane praesens; perfecto uterere. Rectius igitur vides in his saepe rationem consuli quam regulas syntaxeos. Talia plura afferri possent, si spatium pateretur. Consulit Lucianum, qui volet, plures his similes inueniet soloecismos, qui rectae rationis ope optime deteguntur.

§. XXIX.

Sed puritatis etiam ratio scribenti habenda. Res iam acta videtur. Sed videtur tantum. Barbarissimos recusat puritas et soloecismos; sed illud etiam, quod omnium maxime notandum, ne vocabula et formulae alieno sensu adhibeantur, hac ab illis latinitatis autoribus aureis adhibi-

tae

tae fuerunt. a) Verum autem vocabulorum phrasium-
 que sensum sine philosophia neminem consequi posse,
 supra est ostensum. Proxima puritati est perspicuitas;
 huic ornatus et elegantia. Haec autem cum sine philo-
 sophia saepe ne agnosci possint quidem, multo minus
 quomodo imitanda sint et efficienda, sine ea doceri pot-
 est. Denique nec ab ornatu inepto, affectato, super-
 fluo, intempestiuo, nec a timore inanique sterculorum
 strepitu et nugis sonoris ea destitutus magister cauere suis
 potest. Non eget res verbis, quae ex superioribus ita
 constat, vt monuisse lectores sufficiat. Rectius igitur ve-
 teres philosophiam et logicam in primis cum literis huma-
 nioribus coniungendam putarunt, id quod vel Aristoclis
 Lampfaceni philosophi exemplo constat, qui IV. libros
 de ratione eloquendi et cogitandi scripsit, teste Suida v.
ἀριστοκλῆς T. I. p. 326. Kuster. Nostris demum tempori-
 bus pessima illa haeresis orta est, vt cum Celeb. Moshe-
 mio, loquar, quae philosophiae praesidium ad docen-
 dam discendamque recte scribendi rationem non requiri
 statuit. Addantur hic eiusdem Viri celeb. verba, quibus
 hunc nonnullorum errorem castigat, ex Praef. ad Vbert.
 Folietam de vsu et praestantia L. L. p. 29.

ad Morhof.
 de dict. pura
 P. 3.

§. XXX.

Vnum, priusquam finis, monendum mihi in eo-
 rum gratiam est, qui optima quaeque in pessimum sen-
 sum detorquere consueuerunt. Cum a Grammatico et
 scho-

- a) Plura hic de puritate dicere constitueramus. Quae enim in vul-
 garibus de stilo libris traduntur, rem non exhauriunt. (Sed spa-
 tio exclusi alii occasione hoc negotium referuamus.)

scholarum magistro philosophiae non leuem cognitionem exigo, non id volo, vt is systema aliquod philosophicum, Ridigerianum, Wolfianum, Buddeanum aut aliud suis proponat. Prohibeat istam a me stultitiam Deus! ac certo prohibet. Illud tantum hac omni disputatione efficere volui, vt intelligatur, neminem, nisi philosophia instructum, eis officiis facere satis posse, quae Grammatico eiusmodi ab omnibus tribuuntur. Non igitur discentes, vt apud Platonem, sed docentes illud Scholarum foribus veluti inscriptum putent:

ΑΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΟΥΤΚ ΕΙΣΙΤΩ.

Fc 1285

Vol 18

ULB Halle 3
004 966 066

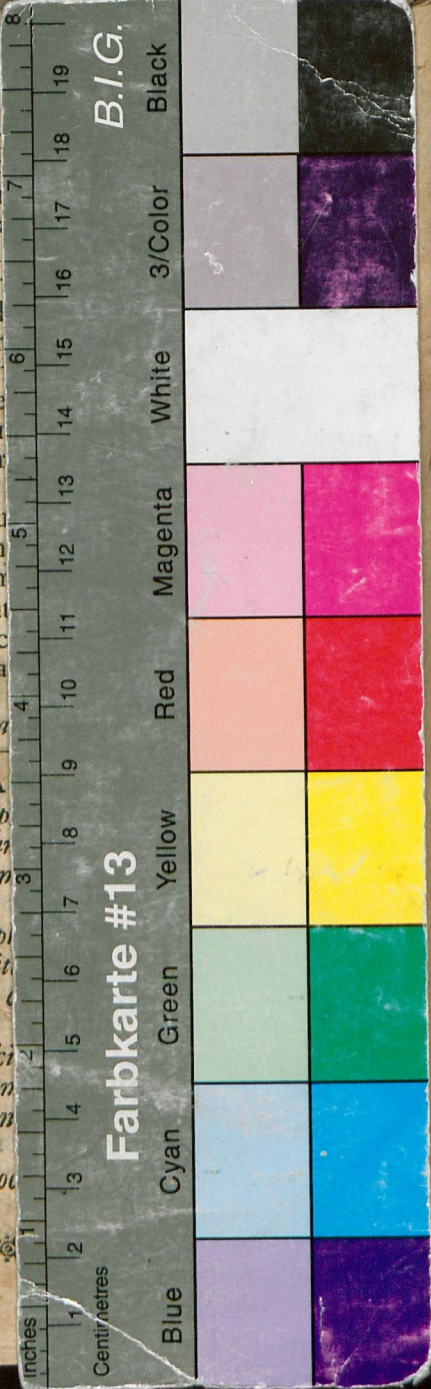

Sb.

nr.

DISSERTAT. PHILOSOPHICO-PHILOLOGICAM
QVA
PHILOSOPHIA
PERFECTAE GRAMMATICAE

ASSERITVR
ad QVINTIL. INST. ORAT. L. I. c. IX.
PRAESIDE
M. IOAN. AVG. ERNESTI
DEFENDET
GEORG FRIDER. BEHRMANNVS
LIPSIENSIS.

D. V. IAN. A. MDCCXXXII.

L I P S I A E
L I T E R I S Z E I D L E R I A N I S .